

ובני, אין שומעין לו.

ובני, שאין שומעין לו?

ואי אמרת משלו הוא אוכל, וזכות יש לו בפירות לקחת לאכול, אמאי אין שומעין לו? והרי זכותו היא להעביר את אכילתו למי שירצה.

שנאמר בפועל האוכל "ואל בליך, לקחת לאכול אחר מלאכתך, לא תתן". ואף הנותן לאשתו ובניו שאינם זכאים לאכול, הוא כלוקח לביתו.

ודוחה הגמרא: התם, משום "לך לך מן הגפן" אמרין, כך אומרים לנזירא: לך סחור סחור, סביב לכרם, לכרמא לא תקרב!

וקשה, אם משלו הוא אוכל, מדוע לא יתן לכל מי שירצה,

ולכן קנסוהו חכמים שלא יתנו לאשתו ובניו, כדי שימנע מלהשכיר עצמו לעבודה בגפן.

וכי תימא, הכי נמוי נזיר, וקנס הוא שקנסוהו שלא יעבוד בגפנים,

תא שמע, פועל שאמר "תנו לאשתי ובני", אין שומעין לו.

אי הכי, שהברייתא מדברת בנזיר, תיקשי, וכי מנוע הוא מלתת לאשתו ובניו משום "אל בליך לא תתן"? והלא בנזיר, מה שאינו נותן לאשתו ובניו, הוא קנס, משום "לך לך אמרין נזירא" הוא!

ואי אמרת משלו הוא אוכל, אמאי אין שומעין לו?

ומתרצת הגמרא: אין הכי נמוי, עיקר הטעם שאינו מאכיל הוא מצד קנס.

ודוחה הגמרא: מאי פועל האמור כאן? נזיר! וקנסוהו שלא יתנו לאשתו ובניו, כדי שלא ישכיר עצמו לגפנים, וכלעיל.

ואידי, ואגב דקתני לה שנוזיר אינו מאכיל לאשתו ובניו בלשון "פועל אינו מאכיל", קא נסיב לה [נקטה הברייתא] קרא דפועל. אך אין זה אלא אסמכתא על הפסוק. ועיקר הטעם הוא קנס של הנזיר.

אך מקשה הגמרא: והתניא "נזיר", והתניא "פועל", ומדוע הוצרכו שניהם? על כרחך שפועל האמור כאן אינו נזיר.

תא שמע: השובר את הפועל לקצות בתאנים, לייבשם בשדה, ולעשותם תאנים מיובשות, הרי זה אוכל, ופטור מן המעשר. צב-ב שעדיין לא נגמרה מלאכתם שצריכים הם עדיין להתייבש.

ודוחה הגמרא: מידי גבי הדדי תניין? האם במקום אחד שנינו לנזיר ולפועל יחד? הרי בשני מקומות הם נישנו, בשתי ברייתות, ואף פועל הכונה לנזיר.

ואם התנה הפועל עם בעל הבית: הריני

תא שמע, מנין לפועל שאמר תנו לאשתי

למאן דאמר משלו הוא אוכל יש לו זכות בפירות קודם לאכילה.

הלקיטה עדיין לא זכה הפועל בפירות עד שיתן ויכניס לפיו. וספק הגמרא הוא גם לאחר הלקיטה, האם יכול לתת לאשתו ובניו. שרק

כלל.

תא שמע: השובר את הפועל, והודיעו שהוא נשכר לעשות בנטע רבעי שלו, הרי אלו לא יאכלו מהפירות, לפי שאסור לאכול נטע רבעי חוץ לירושלים.

ואם לא הודיע, וסברו כשנשכרו שיש להם גם זכות אכילה, פודה את הנטע רבעי על מעות, ומאכילין. שהרי נתחייב להם מלבד שכר מלאכה גם אכילה מן הפירות ומקח טעות הוא.

ואי אמרת משל שמים הוא אוכל, אמאי פודה ומאכילין? הרי האכילה היא צדקה שזיכתה להם תורה ליטול מן הפירות, ואיסורא, כשהפירות הם נטע רבעי שאסור להם לאוכלם חוץ לירושלים, לא זכי להו רחמנא, ואין זכות אכילתם חובה על בעל הבית, ואינו צריך לפדות כדי שיהיה להם ממה לאכול.

ועל כרחק, פועל משלו הוא אוכל בשכר מלאכתו, והוא חובה על הבעלים כמו השכר. ולכן, כשהטעה אותם, וחשבו שיש להם אכילה, עליו לדאוג לזה, ויפדה

פועל על מנת שאוכל אני ובני, או שיאכל בני בשכרי, וינוכה מחשבון שכר מלאכתי עבור זה, הרי הוא, הפועל עצמו, שאוכל מדין תורה, אוכל, ופטור מלעשר. ובנו, האוכל מחמת התנאי שהתנה עם בעל הבית, אוכל, וחייב לעשר.

כי מי שאוכל מחמת תנאי, דינו כקונה את הפירות. והקונה פירות חייב לעשרם.

ואי אמרת "משלו הוא אוכל", ואכילתו של כל פועל הוא שכר על מלאכתו, ובכל זאת פטרתו תורה מלעשר, אם כן, בנו אמאי חייב לעשר? והרי גם אכילתו היא בשכר מלאכתו של אביו. וכשם שהפועל עצמו, אף שאכילתו היא שכר עבור מלאכתו, אינו חשוב לוקח, ופטור מלעשר. הוא הדין בנו, האוכל בשכר מלאכתו, צריך להיות פטור מן המעשר! (30)

ומתרצת הגמרא: **אמר רבינא,** אכן, מעיקר הדין, היה על בנו האוכל מחמת שכר מלאכה להיות פטור מהמעשר. אלא, החמירו בו חכמים שיעשר, משום דמיהוי [שנראה] אכילתו כמקח, שהוא קונה בתנאי שהתנה, ואינו דומה לאביו, האוכל בלי תנאי

בשכרי", היינו: במקום אכילתי בעצמי, יאכל הוא. ונמצא שאת אכילתו הוא מעביר לבנו. ואם משלו הוא אוכל, ויכול הוא להעביר אכילתו לבנו, היה על הבן להיות פטור, לפי שאין הוא אוכל מחמת קציעה עם הבעל הבית אלא מכח אכילת האב הפועל, שאוכל מדין תורה. אבל אם משל שמים הוא אוכל, הרי צריך התנאה מיוחדת בשביל שהבן יאכל, ורק מכח ההתנאה יש לו לאכול, וחייב לעשר כלוקח. והברייתא שאמרה בנו אוכל וחייב לעשר, יש ממנה ראייה שסברה

30. כך פירש רש"י, שקושית הגמרא היא על בנו האוכל מחמת הקציעה עבור שכר מלאכתו, אבל כל הראשונים חולקים, וסוברים שכל האוכל בקציעה, אף שהיא תמורת המלאכה, הרי הוא לוקח, וחייב לעשר. וכל פטורו של הפועל עצמו, אף שאכילתו היא בעבור מלאכתו (למאן דאמר משלו הוא אוכל), הוא רק מחמת שאינו נצרך להתנאה מפורשת, והוא אוכל מדין תורה, אבל בנו, שאוכל עבור קציעה, חייב.

והראשונים פירשו "על מנת שיאכל בני

(31) ויאכלם.

שאינם יכולים לאכול, לא היו נשכרים. (32)

ודוחה הגמרא: **התם**, מה שחייבוהו לפדות ולהאכילם, אינו מחמת זכות האכילה של הפועלים. אלא **משום דמיהזי כמקח טעות**. כי אילו הודיעם שהם נשכרים לנטע רבעי,

אך עדיין, **אימא סיפא: נתפרשו עגוליו**, לאחר שיבשו התאנים נתפרדו, ושכרו לחברם שוב, או אם **נתפתחו הביותיו** לאחר שהכניס בהם יין, ושכרו לשוב לסוגרם, הרי

משל שמים הוא אוכל.

31. המהרש"ל פירש, שאף למאן דאמר משלו הוא אוכל, כיון שסוף סוף אין זה מכח התנאה בין הבעל הבית לפועל שיהיה לפועל זכות לאכול, אלא שהתורה חייבה את הבעל הבית לתת לפועל גם לאכול עבור מלאכתו, ובדבר איסור הרי לא חייבה התורה את בעל הבית לתת לפועל לאכול, וכמו שלא היתה כאן התחייבות לתת אכילה כלל, ונמצא שלא חל חיוב על בעל הבית להאכיל את פועליו מן הפירות.

שנתנה לו תורה, אין לו טענת מקח טעות היות והשכירות ביניהם נשארה כשם שחשב מלכתחילה שישולם לו, והאכילה שהפסיד אין זה הפסד בגוף השכר ולא טעה בשכרו אלא בדבר אחר, ומה שחשב שמלבד שכרו יהיו לו גם מתנות נוספות וטעה בזה, אין בזה טענת מקח טעות, היות שבעצם שכירותו הכל נתקיים כפי מה שהסכימו המעביד והעובד. ולכן תירצה הגמרא, שלמאן דאמר משל שמים זה רק "מיחזי" כמקח טעות.

ומה שחייב הבעלים לדאוג לחלל את הנטע רבעי, אין זה בגלל חוב אכילת הפועל שמוטל עליו, שבדבר איסור לא הטילה עליו התורה חוב זה, אלא הוא רק מחמת שאם לא יפדה, יטען הפועל שנשכר בטעות, היות וחשב שיש לו לאכול.

אבל המהרש"א פירש, שלמאן דאמר משלו הוא אוכל, היות והתורה חייבה את בעל הבית בשכר הפועל לתת לו גם לאכול, שלא צריך להתנות על זה מפורש, כל סתם הרי הוא כאילו התנה. והיות ולא פירש שהפירות הם נטע רבעי, הרי זה כאילו התחייב לפדותם ולאפשר לו לאכול אותם, ואין צורך לטענת מקח טעות, אלא שהבעל הבית התחייב לו אכילה ועליו לקיים את התחייבותו.

ואף שגם למאן דאמר משל שמים הוא אוכל מבואר בגמרא שיש לפועל טענת מקח טעות, ומדוע יותר מובן הדבר למאן דאמר משלו הוא אוכל, והרי בקושיא הבינה הגמרא טענת מקח טעות רק למאן דאמר משלו הוא אוכל?

32. כלומר, והם יכולים לומר: לא נעבוד עבורך רק אם תפדה את הפירות ונוכל לאכול מהם.

ביאר המהרש"ל, שיש הבדל. שלמאן דאמר משלו הוא אוכל היות ואכילת הפועל הוא חוב שכר מלאכה המוטל על בעל הבית, נמצא שהפועל שחשב שיש לו לאכול חשב ששכרו מרובה [היינו שכר מלאכתו ועוד תוספת אכילה], ונמצא ששכרו מועט [ללא תוספת האכילה], והרי זה מקח טעות ממש,

והקשה הגהות אשר"י, אם כן, מדוע חייב הבעלים לפדות עבורם? יאמר להם: או תעבדו כך בלא אכילה, או שאם רצונכם טענו טעות היה מה שנשכרנו, ואנו חוזרים בנו! ואל תעבדו, אבל לחייבו לפדות, מנין?

ותירץ, שאם יחזרו בהם, עליו יהיה לשלם להם שכר בלא שיעבדו, כיון שעשוי כבר אינם מוצאים להשתכר, והדבר הוא באשמתו, שגרים להם לחשוב שיש להם עבודה כדאית אצלו,

אבל למאן דאמר משל שמים הוא אוכל, היות ואין האכילה מכלל זכות שכירותו, אלא מתנה

מן הבור, ולא נגמרה מלאכתו למעשר, ויש להם זכות לאכול.

ומקשה הגמרא: אפילו לפי מחשבתם, שמעולם לא העלו את היין מן הבור:

והתניא, יין משירד לבור, אף קודם העלאה, חייב במעשר.

וכששכרם להעלות היין מן הבור, ידעו שאין להם זכות לשתות ממנו, שכבר נגמרה מלאכתו למעשר.

ומתרצת הגמרא: משנה זו סברה **כרבי עקיבא, דאמר** גמר מלאכת היין למעשר היא רק **משיקפה**, משיצופו הגרעינים והפסולת על היין בבור ויסירו אותם.

דאמרו ליה פועלים לבעל הבית: כששכרתנו, לא הוה ידעינן שכבר הסירו מעליו את הגרעינים והפסולת, והטעיתנו לחשוב שיש לנו אפשרות אכילה.

ומקשה הגמרא: **ונימא** להו בעל הבית לפועלים: **איבעי לכו** [היה עליכם] **אסקי אדעתייכו** [להעלות בדעתכם] **דלמא מקפה** [אולי הסירו כבר את הפסולת מעל גבי היין], ומדוע חשבתם שעדיין לא הסירו את הפסולת מעליו, ואתם הטעיתם עצמכם.

ומתרצת הגמרא: **באתרא** [במקום שהמנהג] **דחזא גברא דנגיד** המעלה את היין מן הבור **איהו מקפה**, מסיר את הפסולת, והם שנשכרו להעלות היין, בטוחים היו שעדיין צריכים להסיר מעליו הפסולת.

אלו לא יאכלו. שאין זכות לפועל לאכול לאחר גמר מלאכה, והיין והתאנים כבר נשלמה תיקונם. **ואם לא הודיען** שמלאכתם בפירות שאין בהם זכות אכילה לפועל, **מעשר, ומאכילן,**

ואי אמרת משל שמים הוא אוכל, אמאי מעשר ומאכילן? והרי אין זו מחובת הבעלים להאכילם אלא זכות צדקה יש להם, **ואיסורא לא זכי להו רחמנא.**

וכי תימא, הכא נמי אין חובתו לעשר מפני החיוב להאכילם, אלא **משום דמיחזי כמקח טעות**, כי אילו היה מודיעם לא היו נשכרים לו.

אי אפשר לתרץ כך.

כי בשלמא נתפרסו עגוליו, נתפרדו עיגוליו לאחר שנתייבשו ורוצה לחזור ולדורסם ביחד, **מיחזי כמקח טעות**, היות וכשאומר להם בואו לדרוס לי תאנים, סבורים הם שעדיין לא נתייבשו, וזו היא דריכתם הראשונה קודם גמר מלאכה, ויהיה להם זכות אכילה.

אלא, **נתפתחו חביותיו**, ושכרם לסגור חביותיו, **מאי מקח טעות איכא?** הרי מידע ידעי [והרי הם יודעים] **דאיטביל להו למעשר**, שכבר נגמרה מלאכתו של היין משעה שנתאסף בחביות.

אמר רב ששת: כאן מדובר בכגון **שנתפתחו חביותיו**, ונשפך היין חזרה לבור. וכששכרם סבורים היו שזו העלאה ראשונה

ואפשרות זו, ולכן עליו לשלם להם. לכן עדיף לו שיפדה ויאכילם.

ולמעשה אין להם. ולו היו יודעים, היו משתכרים במקום אחר, ועכשיו הפסיד להם

באתרא דההוא דשריק, אותו אדם הסותם את פתחי החביות בטיט, ההוא משל, הוא גם מסיר השמרים, וסברו שעליהם מוטל להסיר השמרים ועדיין לא נגמרה מלאכת היין, והיה עליו להודיעם שנפתחו לו חביותיו לאחר סגירה, שכבר הוסר מהם השמרים.

תא שמע ראייה, ממה ששינונו לקמן במשנה [צג א]: קוצין [מתנה] אדם [פועל] להמנע מלאכול, אפילו שהוא זכאי לזה מן התורה, תמורת דמים שנותן לו בעל הבית, (33) בין על ידי עצמו, כשהוא הפועל, ובין על ידי בנו ובתו הגדולים, כשהם פועלים, ובין על ידי עבדו ושפחתו הגדולים ועל ידי אשתו כשהם פועלים, מפני שיש בהן דעת למחול על אכילתם.

אבל אינו קוצין [מתנה] דמים תמורה האכילה, לא על ידי בנו ובתו הקטנים, ולא על ידי עבדו ושפחתו הקטנים, כשהם פועלים, ולא על ידי בהמתו שמשכירה

והשתא, לאחר דתני רב זביר ברבי רבי הושעיא: יין גמר מלאכתו למעשר לתנא קמא הוא משירד לבור ויקפה ויסיר מעליו הגרעינים הצפים.

ורבי עקיבא אומר: משישלה בחביות משיסירו את השמרים הצפים עליו לאחר שהכניסוהו לחביות,

אפילו תימא שלא נתפתחו חביותיו ונשפכו לבור, אלא שכרם לסגור חביות המלאות יין, עדיין יתכן שסבורים היו שיש להם לאכול, דאמרו ליה פועלים לבעל הבית: לא הוה ידעינן דמשלי, שהסירו כבר השמרים ונפתחו פעם נוספת.

ונימא לחו בעל הבית לפועלים: אף שחשבתם שזו סגירה ראשונה של החביות, איבעי לכו אסקי אדעתייכו [היה לכם להעלות בדעתכם] דלמא משלי מן השמרים ואתם הטעתם עצמכם.

שבדבר שבמזון אפשר להתנות לשנות דין תורה,

לא יתכן בענינו לפרש כך, שהרי כל הדין שאדם מתנה על דין תורה בדבר שבמזון, מבואר בגמרא בכמה מקומות שהוא רק מפני שמזון ניתן למחילה. אבל כאן עדיין לא זכה הפועל בכלום, כמו שאנו רואים שאין לו לתת לאשתו ובניו כיון שעדיין לא זכה בכלום, ועל מה ימחול?

והגר"ח ביאר, היות ודיני פועל הם בעצמם דיני ממונות, יכול אדם להחליט איזה סוג פועל הוא רוצה לעשות עצמו, והתורה אמרה שסתם פועל זכות יש לו לאכול, אבל יכול הוא לעשות עצמו לסוג פועל אחר, שלא יהיה לו זכות

33. מסוגיא זו למדנו, שיכול פועל למחול על זכות אכילתו, ואפילו למאן דאמר משל שמים הוא אוכל. שאין זו זכות ממון כלל (ומטעם זה אין האדון מוחל זכות אכילת עבדו הקטן, שאין האכילה זכות ממון שיזכה בה האדון וימחול עליה).

ולכאורה קשה מאד איך אפשר למחול והרי אין זה שכר עבודתו שתאמר שהוא מוחל מראש על השכר הזה אלא זהו דין תורה להניח לפועל לאכול ועל מה ימחול?

ואם תאמר, שהוא מתנה על עצם דין התורה, והיינו, שהתורה אמרה שפועל זכאי לאכול, והוא מתנה לעשות עצמו לסוג פועל אחר שאינו זכאי לאכול, ואף שזה נגד דין תורה, הרי קיימא לן

מעלה להן מזונות, ואין זכויותיהם שלו, וגם זכות האכילה שיש להם בפירות אינו שלו, ואינו יכול למחול.

ומקשה הגמרא: **אי הכי**, שהעמדנו משנתנו כשאינן מפרנסים, **גדולים נמי**, איך אביהם קוצץ דמים עם בעל הבית תמורת אי אכילתם? ומה להם ולתנאו, והרי הם אינם סמוכים על שולחנו, ומדוע שיסכימו לדבריו.

ומתרצת הגמרא: **גדולים ידעי**, שומעים הם שאביהם התנה, **וקא מחלי**. כי משעה ששתקו ולא מיחו, הסכימו בכך עם דבריו, ומחלו על אכילתם.

ומקשה הגמרא: **והא תנא רבי הושעיא: קוצץ אדם להמנע מלאכול תמורת דמים על ידי עצמו ועל ידי אשתו. אבל לא על ידי בחמתו**, כשמשכירה לאחרים אינו יכול למחול על הזכות שיש לו שיאכילוהו, כיון שאסור לחוסמה אף כשאין לו זכות להאכילה.

וכן קוצץ אדם **על ידי בנו ובתו הגדולים**, מתנה שימנע בעל הבית מהם מלאכול, תמורת דמים.

אבל לא על ידי בנו ובתו הקטנים, שאין בהם דעת למחול על זכות אכילתם, והם

לאחרים לדוש בה, שאינו יכול למחול על זכות אכילתה תמורת דמים, שאף בלא זכות אכילה אסור לחוסמה. ובקטנים אין מועילה התנאות לשלם תמורת שימנעו מלאכול, **מפני שאין בהן דעת למחול על אכילתם**.

והתנאי שהאב מתנה עבורם, לא מונע מהם מלאכול, כיון שהם צריכים למחול, ואין בהם דעת למחול.

ומוכיחה הגמרא: **קא סלקא דעתך**, שמשנתנו האומרת מתנה אדם על אכילת בנו ובנותיו ועבדיו, מדובר בה **במעלה להן מזונות**, והוא מפרנסם.

אי אמרת בשלמא, משל שמים הוא אוכל, ואין לפועל זכות וקנין בפירות לאוכלם, **משום הכי אינו קוצץ**, בקטנים, שאין כאן זכות שיוכל האב למחול עליה.

אלא **אי אמרת משלו הוא אוכל**, הפועל אוכל מכח זכות שיש לו בפירות לאוכלם, **קטנים נמי, נקוץ להו**, ימחול אביהם לבעל הבית על זכות אכילתם עבור דמים שנותן לו, כי היות שהוא מפרנסם, הרי כל זכויות האכילה שלהם שייכים לו, והוא יכול למחול עליה.

ודוחה הגמרא: **הכא במאי עסקינן, בשאין**

לאכול.

ודימה לזה את מה שמבואר בסוף הפרק, שאף לרבי מאיר, שאין אדם מתנה על מה שכתוב בתורה אפילו בדיני ממון, בכל זאת יכול שומר להתנות שיהיה פטור מדיני השומרים האמורים בתורה. וביארה הגמרא, משום שמלכתחילה בשעה שנתחייב לשמור, לא השתעבד לחיובים האמורים בתורה.

וביאר הגר"ח, כיון שעצם חיוביו של שומר הוא דין ממון מסוים, יכול אדם ליצור לעצמו סוג שומר חדש, שלא מבואר בתורה, ואין מקום לחיבו ממה שנאמר בתורה, לפי שהוא עשה לעצמו דין חדש, ובדיני ממונות יכול אדם לעשות כן.

ורק בקידושין הדין הוא שהמקדש את האשה על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה אין תנאו

אוכלים אף כשמתנה.

וקוצץ על ידי עבדו ושפחתו הכנענים, בין גדולים ובין קטנים.

ובמשנה לעיל שנינו, דוקא על ידי עבדים גדולים היכולים למחול אפשר לו להתנות, ולא בקטנים,

מאי לאו, לכאורה, על כרחך יש לפרש, כי אידי ואידי, בין המשנה ובין הברייתא, מדברות במעלה להן מזונות, וזכויות העבדים שייכות לאדוניהם, ובהא קא מיפלגי:

דמר, התנא של הברייתא שאמרה אף על זכות אכילה של עבד קטן יכול הבעלים להתנות, סבר משלו הוא אוכל, וכיון שהאכילה היא זכות של הפועל, יכול בעליו להתנות ולמחול על זכות זו, כיון שזכויות עבדו הקטן שייכים לו.

ומר, התנא במשנה, שאמרה אין הבעלים יכול להתנות על זכות אכילת עבד קטן, סבר משל שמים הוא אוכל, ואין אכילת הפועל זכות וקנין בפירות שיהיה לאדון על מה למחול ולהתנות.

ודוחה הגמרא: לא, דבולי עלמא משלו הוא אוכל, וכיון שאכילת הפועל היא זכותו, הרי בעל העבד יכול למחול ולהתנות על זכות זו.

ולא קשיא,

כאן, המשנה שאמרה אי אפשר להתנות על אכילת עבד קטן, מדברת בשאין מעלה להן מזונות, ואין הזכויות של העבד שייכות לאדונו כשאינו מפרנסו, ואין הוא יכול למחול עליהם.

וברייתא, המאפשרת לבעל העבד הקטן להתנות על זכות אכילתו של העבד, במעלה להן מזונות, וזכויותיו הן של אדונו. והרי הוא מתנה עליהם.

ומקשה הגמרא: במאי אוקימתא [במה העמדת] את הברייתא, במעלה להן מזונות.

אי הכי, בכנו ובתו קטנים נמי, נקוץ להו? כיון שזכויותיהם כשהוא מפרנסם הן שלו, יכול הוא למחול על זכות אכילתם. ומדוע אמרה הברייתא שאיננו קוצץ עבור בנו ובתו הקטנים.

ומתרצת הגמרא: זכות שהיא צערייהו דבנו ובתו הקטנים, לא זכי ליה רחמנא. ולכן לא זיכו לאב למחול על זכות אכילתם, כיון שצער הוא להם.

ומקשה הגמרא: במאי אוקימתא למתניתין [במה העמדת את המשנה] שאין אדם קוצץ עבור עבדו קטן, בשאין מעלה להן מזונות, שאז אין האדון זוכה בזכות האכילה של עבדו למחול על זה

הניחא למאן דאמר, אין הרב יכול לומר צג-א לעבד "עשה עמי, ואיני זנך", שפיר. כיון שאין מעלה לעבדו מזונות, אינו חייב לעבוד עבורו, ואף זכויותיו אינן שלו.

ולכן, המקדש ומתנה כן, אינו קובע לעצמו סוג קידושין אחרים, שאינם מחייבים בשאר וכסות,

חל, כיון שאין אדם יכול לעשות קידושין כרצונו, והתורה קבעה מהם צורת הקידושין.